

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.12.98](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12.98)

УДК 336.745

*П. Д. Нагорний,
к. т. н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту,
Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут
ODCID ID: 0000-0002-3569-2313*

ГОТІВКОВИЙ ОБІГ КРАЇНИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ВИКОРИСТАННЯ СІТ-КОМПАНІЙ

*P. Nagorny
PhD in Technical Sciences, Associate Professor,
Khmelnysky Cooperative Trade and Economic Institute, Khmelnytsky, Ukraine*

CASH CIRCULATION OF THE COUNTRY THROUGH THE PRISM OF USING NETWORKS

Не дивлячись на стрімкий ріст безготівкових розрахунків в країні маса готівки у повсякденному обігу постійно зростає: приріст залишків готівки в обігу у 2019 році збільшився на 6,25 % у порівнянні з 2018 роком, при цьому зросла кількість надходжень готівки в каси банків на 9, 27 %, видача з кас банків – на 8,66 %. Одночасно, за даними НБУ кількість комерційних банків, що займаються інкасацією та перевезення валютних цінностей, в останні роки значно зменшилось. На сьогодні служби інкасації є у семи банках та 10 СІТ-компаній мають ліцензію на виконання послуг з інкасації. Це вказує на перспективи у розвитку небанківських установ, що мають бажання розвиватись у напрямку надання послуг по перевезенню валютних цінностей та їх обробці і збереженню.

Перехід готівкового обігу на делеговану модель, прийнятий центральним банком країни, передбачає розвиток СІТ-компаній в даному напрямку.

Автором статті проведений аналіз роботи СІТ-компаній по інкасації та перевезенню готівки, перспективи її обробки та зберігання, розкриті причини повільного завоювання ними ринку інкасації.

З метою розкриття теми статті автором використано ряд методів, серед яких метод аналізу, синтезу, порівняння та прогнозування.

В наслідок аналізу роботи банків та СІТ-компаній по інкасації, перевезенню, обробці та зберіганню валютних цінностей автором зроблені висновки малоефективної їх роботи, що разом з іншими причинами приведе до погіршення якості готівки в обігу.

Despite the rapid growth of non-cash payments in the country, the mass of cash in circulation is constantly growing: the growth of cash balances in circulation in 2019 increased by 6.25% compared to 2018, while the number of cash receipts at banks' cash desks increased by 9, 27 %, issuance from the cash desks of banks - by 8.66%. At the same time, according to the NBU, the number of commercial banks engaged in the collection and transportation of currency values has decreased significantly in recent years. Today, collection services are available in seven banks and 10 As a result of the analysis of the work of banks and CIT-companies (Cash-in-Tranzit) on collection, transportation, processing

and storage of currency values, the author concluded that their work is inefficient, which, along with other reasons, will lead to a deterioration in the quality of cash in circulation.

This indicates the prospects for the development of non-banking institutions that want to develop in the direction of providing services for the transportation of currency values and their processing and storage.

The transition of cash circulation to the delegated model adopted by the country's central bank envisages the development of Cash-in-Tranzit in this direction in parallel with the authorized banks. At the same time, the regional offices of the National Bank of Ukraine are being liquidated. In the final version, the cash flow from the regulator will be handled by two cash centers: in Kyiv and Lviv.

The author of the article analyzes the work of Cash-in-Tranzit on cash collection and transportation, prospects of its processing and storage, reveals the reasons for their slow conquest of the collection market.

In order to reveal the topic of the article, the author used a number of methods, including the method of analysis, synthesis, comparison and prediction.

As a result of the analysis of the work of banks and Cash-in-Tranzit on collection, transportation, processing and storage of currency values, the author concluded that their work is inefficient, which, along with other reasons, will lead to a deterioration in the quality of cash in circulation.

Ключові слова: *готівка в обігу; інкасація; перевезення; СІТ-компанії; уповноважені банки.*

Keywords: *cash in circulation; collection; transportation; Cash-in-Tranzit; authorized banks.*

Вступ. Вузька спеціалізація у бізнесі не оминула банківський сектор. Все частіше банки концентрують свою увагу на напрямках, які для них найбільш прибуткові, передаючи нехарактерні для них роботи аутсорсінговим компаніям. В перелік таких робіт в останні роки попали інкасація і перевезення валютних цінностей. Не залишилась без уваги обговорення дана тема учених, дослідників, практиків.

Аналіз досліджень та постановка завдання. У спеціалізованих і періодичних вітчизняних виданнях в останні роки достатньо публікацій на тему раціональності реформування сектору інкасації. Питанням реформування системи забезпечення готівкового обігу достатньо уваги в Україні приділили вчені М.І.Савлук, А.М.Мороз [1], О.В.Дзюблюк [2], Є.В.Крикавський [3], А.Савченко [4], дослідники Федець А.В. [5], О.Ткаченко [6], які розкрили актуальність реформування системи забезпечення грошового обігу в Україні, маючи різні точки зору на цю проблему.

Метою цієї статті є вивчення мотивів, напрямків реформування інкасаторських служб комерційних банків та небанківських установ з точки зору досягнення ефективного і якісного забезпечення готівкового обороту в країні.

Викладення основного матеріалу. Ще задого до затвердження Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року, якою передбачено впровадження делегованої моделі стратегії готівкового обігу в Україні, Національним банком України розпочата реорганізація внутрішньої інкасаторської служби. Першим етапом, який відноситься до початку двохтисячних років, в обласних управліннях Національного банку були ліквідовані інкасаторські служби в районах, що займались інкасацією та перевезенням валютних цінностей між обласним управлінням та філіями комерційних банків, між комерційними банками. В обласних управліннях залишили потужності для забезпечення підкріплення готівкою самих управлінь від Центрального сховища Національного банку та вивіз до Національного банку надлишків значно зношеної і непридатної готівки, виконання заявок комерційних банків по підкріпленню готівкою та на вивіз від них надлишків. З цього часу перевезенням валютних цінностей до обласних управлінь і підкріпленням готівкою комерційних банків стали займатись також інкасаторські служби комерційних банків, які нарощували свої служби та створювали нові. В цей же час (у лютому 2004 р.) Національний банк України дозволив надавати послуги банкам іншими суб'єктами господарювання - небанківськими установами [7].

Однак, Постановою Правління НБУ від 14.02.2007 № 45 «Про затвердження Інструкції з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей у банківських установах в Україні» ці послуги відсутні. Знову право надавати послуги по перевезенню та інкасації валютних цінностей небанківським установам було надано Постановою Правління НБУ «Про затвердження Інструкції з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей банків в Україні» від 31.03.2017 № 29. При цьому визначено, що таке право наступає «...на підставі відповідної ліцензії Національного банку, отриманої відповідно до вимог Положення про порядок видачі юридичним особам ліцензії на надання банкам послуг з інкасації, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 24 грудня 2015 року № 926 (зі змінами)» [8].

За інформацією НБУ, «... в третьому кварталі 2015 року інкасацією в Україні займалося 58 банків. Небанківські установи на той момент ще не могли надавати такі послуги - рішення про видачу їм ліцензій вступило в силу з 1 січня цього року (2016)» [9].

На початок 2020 року в Україні десять компаній отримали ліцензії на надання банкам послуг з інкасації – ТОВ “СІТ СЕК’ЮРИТИ”, ТОВ “Український сервіс інкасації”, ТОВ “Перша інкасаторська компанія”, ТОВ “О-МЕГА”, ТОВ “Агентство комплексної безпеки – охоронна фірма”, ТОВ “Діамант Сек’юриті”, ТОВ “Панорама Прикарпаття” та ПП “КОМСЕРВІС-БЕЗПЕКА”, ТОВ “ГЛОБАЛ КОЛЕКШН” (табл.1.) [10]. Географія цих компаній обмежується містами Київ (7 компаній), Харків (2 компанії), Одеса (1 компанія).

Таблиця 1.

Юридичні особи, яким Національним банком України видано ліцензію на надання банкам послуг з інкасації (чинні ліцензії), [10]

№ з/п	Юридична особа	Дата видачі ліцензії	Номер ліцензії	Наявність погодження на здійснення операцій з оброблення та зберігання готівки
1	ТОВ "СІТ СЕК'ЮРИТИ"Київ	02.12.2016	1	Погодження надано 07.11.2019
2	ТОВ "УКРАЇНСЬКИЙ СЕРВІС ІНКАСАЦІЇ"Київ	05.01.2017	2	Погодження відсутнє
3	ТОВ «ПЕРША ІНКАСАТОРСЬКА КОМПАНІЯ»Одеса	24.05.2017	3	Погодження відсутнє
4	ТОВ "О-МЕГА"Харків	27.11.2017	4	Погодження відсутнє
5	ТОВ "АГЕНТСТВО КОМПЛЕКСНОЇ БЕЗПЕКИ - ОХОРОННА ФІРМА"Харків	01.12.2017	5	Погодження відсутнє
6	ТОВ "ПАНОРАМА ПРИКАРПАТТЯ»Київ	29.03.2018	6	Погодження відсутнє
7	ТОВ "ДІАМАНТ СЕК'ЮРИТИ"Київ	29.03.2018	7	Погодження відсутнє
8	ПП “КОМСЕРВІС-БЕЗПЕКА” Київ	26.06.2018	8	Погодження відсутнє
9	ТОВ "КЕШ ЕНД СЕК'ЮРИТИ»Київ	31.10.2018	9	Погодження відсутнє
10	ТОВ “ГЛОБАЛ КОЛЕКШН”Київ	10.10.2019	10	Погодження відсутнє

Тобто, на сьогоднішній день ринок інкасації та перевезення валютних цінностей достатньо вільний: в 2015 році інкасацією займалося 58 банків і ні однієї СІТ-компанії, на сьогодні служби інкасації є у семи банках і 10 СІТ-компаній мають ліцензію на виконання послуг з інкасації, і тільки одна із них – ліцензію на переробку та зберігання готівки.

Тим більше, НБУ розширив перелік видів діяльності СІТ-компаній та оновив порядок видачі ліцензій на надання банкам послуг з інкасації: відтепер, окрім надання безпосередньо послуг з інкасації, СІТ-компанії матимуть можливість розширити власну діяльність на здійснення операцій з оброблення та зберігання готівки, за умови отримання відповідного погодження Національного банку.

Водночас Положення встановлює більш жорсткі вимоги до фінансового стану, структури власності, ділової репутації керівників та власників істотної участі СІТ-компаній.

Так, відтепер для отримання ліцензії на право надання банкам послуг з інкасації юридична особа повинна мати кошти в розмірі, передбаченому бізнес-планом на перший рік діяльності, але не менше 2 млн. грн (для надання послуг з інкасації) та 3 млн. грн (для діяльності з оброблення та зберігання готівки). В табл.2 наведені дані про розмір статутного капіталу українських СІТ-коипаній.

Таблиця 2.

Дані про розмір статутного капіталу та основний вид діяльності юридичних осіб, яким Національним банком України видано ліцензію на надання банкам послуг з інкасації (чинні ліцензії)

№ з/п	Юридична особа	Дата видачі ліцензії	Розмір статутного капіталу, млн.грн	Основний види діяльності
1	ТОВ "СІТ СЕК'ЮРИТИ"Київ	02.12.2016	56,15	80.10 Діяльність приватних охоронних служб
2	ТОВ "УКРАЇНСЬКИЙ СЕРВІС ІНКАСАЦІЇ"Київ	05.01.2017	3,0	– " –
3	ТОВ «ПЕРША ІНКАСАТОРСЬКА КОМПАНІЯ»Одеса	24.05.2017	3,0	– " –
4	ТОВ "О-МЕГА"Харків	27.11.2017	0,001	– " –
5	ТОВ "АГЕНТСТВО КОМПЛЕКСНОЇ БЕЗПЕКИ - ОХОРОННА ФІРМА"Харків	01.12.2017	1,3824	– " –
6	ТОВ "ПАНОРАМА ПРИКАРПАТТЯ»Київ	29.03.2018	18,0	– " –
7	ТОВ "ДІАМАНТ СЕК'ЮРИТИ"Київ	29.03.2018	0,5	– " –
8	ПП "КОМСЕРВІС-БЕЗПЕКА" Київ	26.06.2018	1,0	– " –
9	ТОВ "КЕШ ЕНД СЕК'ЮРИТИ»Київ	31.10.2018	2,5	– " –
10	ТОВ "ГЛОБАЛ КОЛЕКШН"Київ	10.10.2019	3,0	– " –

[складена автором]

Крім того, відповідні юридичні особи повинні будуть відповідати вимогам щодо прозорості структури власності, зокрема відсутності циклічної структури власності та відсутності у ній трастових конструкцій.

У той же час кількість готівки в обігу щорічно збільшується: залишки готівки в касах банків на 01 січня 2020 року становили 40,7 млрд грн. Це – максимальний обсяг із початку грошової реформи 1996 року. За 2019 рік залишки зросли на 4,2 млрд грн, або на 11,5 %, якщо порівняти з початком року. Упродовж січня – грудня 2019 року спостерігалось зростання надходжень готівки до кас банків, якщо порівняти з відповідним періодом минулого року, на 193,6 млрд грн, або на 9,3 %, до 2 276,8 млрд грн. [11].

Касові обороти банків України, млрд грн

Рис. 1. Касові обороти банків України за 1997, 2007, 2018, 2019 роки [5]

Причиною збільшення залишків у касах банків може бути декілька причин: відсутність необхідної кількості інкасаторських бригад для перевезення надлишків до Національного банку/уповноважених банків, велика вартість перевезень, велика вартість готівки, яку банки беруть у НБУ/уповноважених банків для підкріплення своїх кас. З 1 вересня поточного року проблема ще усугубиться за рахунок введення Національним банком тарифу на здавання банками придатних до обігу банкнот (уключаючи невідсортовані), обігових та розмінних монет/інкасаторськими компаніями придатних до обігу банкнот, обігових та розмінних

монет в розмірі 0,25 % від суми зданої готівки та зміни тарифів на видачу готівки (банкнот, обігових монет) у національній валюті України банкам для підкріплення їх кас та інкасаторським компаніям (за новим тарифом – 0,4% від загальної суми виданої готівки, за старим тарифом - 0,2% від суми виданих банкнот (обігових монет) номіналом 1 -100 грн; 0,25% від суми виданих банкнот (обігових монет) номіналом 200 -500 грн; 0,3% від суми виданих банкнот (обігових монет) номіналом 1000 грн. При середньорічному приєомі готівки Національним банком від комерційних банків 0,5 млрд. шт. та середньорічному номіналі банкноти 145 грн. збільшення комісії сягне більше 180 млн. грн. [12]. Це суттєво вплине на обсяги готівки, які банки планують здавати як надлишок у сховища Національного банку та на величину комісії при отриманні від банків готівки її клієнтами, так як банки, сплачуючи комісію Національному банку перекадуть її на своїх клієнтів. Відповідно, розраховувати на зменшення залишків готівки у касах комерційних банків, не приходиться. З другої сторони, може покращитись робота уповноважених банків та СІТ-компаній, якщо їх тарифи будуть значно меншими від тарифів Національного банку. Це, в свою чергу, може бути поштовхом активізації роботи СІТ-компаній по обробці та збереженню готівки. Однак, надіятись на це у поточному році не приходиться, так як ні уповноважені банки, ні СІТ-компанії не мають потужностей для обробки готівки. Діючі на момент закриття територіальних управлінь Національного банку потужності по обробці готівки та сховища практично не використовуються за призначенням, так як вони не були передані уповноваженим банкам або реалізовані по залишковій вартості в комплексі. А створення потужностей для цього вимагають надто великих інвестицій. І якщо уповноважені банки мають початкові ресурси: каси перерахування, невеликі сховища, деяке обладнання, то СІТ-компанії практично маюь все організувати з нуля.

Крім створення умов для обробки готівки у СІТ-компаній є ще один стримуючий фактор: достатність коштів на поточному рахунку для розрахунку з комерційними банками за здану готівку. Тих 3 млн. грн, які передбаченні умовами ліцензування СІТ-компаній для діяльності з оброблення та зберігання готівки явно недостатньо для забезпечення ефективної роботи. Механізму для короткострокового запозичення СІТ-компаніями коштів для проведення операцій по обробці та зберіганню готівки на даний момент немає. І, якщо уповноважені банки мають можливість отримати від Національного банку готівку для забезпечення підкріплення комерційних банків без її оплати під заставу внутрішніх облігацій (з оплатою після видачі її комерційному банку), то у СІТ-такої можливості немає.

Можливості працювати з надлишками готівки в уповноважених банків значно більші, ніж у СІТ-компаній. По-перше, в них є певні початкові умови для обробки готівки, по-друге, вони фінансово мають значно кращі умови перерахунків за отриману від комерційних банків готівку, по-третє - у них є можливість встановлювати комісію за прийом надлишків готівки, виходячи з попиту на цю послугу. Аналогічно і з підкріпленням уповноваженими банками готівкою комерційних банків: отримуючи від Національного банку безплатно ресурси як резерв (оплата відбувається комерційним банком НБУ в момент отримання готівки в уповноваженому банку), вони вправі видавати їх комерційним банкам за певну комісію.

Варто відмітити, що з моменту передачі функцій підкріплення готівкою комерційних банків, ця функція не набула масового масштабу.

Крім того, у даному випадку, не передбачена комісія за передачу уповноваженому банку резерву НБУ для підкріплення комерційних банків.

Скоріше за все Україну чекає проблема з якістю готівки в обігу, так як комерційні банки будуть працювати в основному на Міжбанку, продаючи надлишки один одному, часто не звертаючи особливої уваги на факт обігу зношеної валюти. А враховуючи відсутність в регіонах банківського нагляду, виявлення цих порушень не завжди можливе.

Для ефективної роботи СІТ-компаній в питаннях обробки та зберігання готівки потрібний час.

Варто відмітити значне відставання в намічених НБУ планах впровадження делегованої моделі, викладених у Концепції організації готівкового обігу в Україні, якою передбачено введення в 2021 році касового вузла у м.Львові та ефективної роботи уповноважених банків та СІТ-компаній [13].

Висновки. Зміни, які сьогодні мають місце по забезпеченню інкасації та перевезенню валютних цінностей в країні, при вивезенні надлишків від комерційних банків та їх підкріплення сортовою обробленою готівкою за рахунок передачі функцій небанківським установам, набувають чинності із значним відставанням від намічених Національним банком планів. При цьому СІТ-компанії, які отримали ліцензії на перевезення валютних цінностей, перевозять невеликі обсяги готівки, їх присутність у регіонах незначна і обмежується, в основному, місцем реєстрації. Вивозом надлишків готівки, їх обробки і збереженню практично СІТ-компанії не займаються.

Прийняття рішення НБУ про передачу функцій обробки та збереженню резервів валютних цінностей уповноваженим банкам без завчасно підготовлених у них потужностей для виконання цих функцій створює умови переведення значної суми коштів на міжбанк, що в цілому вплине на якість готівки в обігу.

Проведений аналіз показує необхідність корегування центральним банком концепції організації готівкового обігу в Україні.

Література.

1. Гроші та кредит: підручник / [М. І. Савлук, А. М. Мороз, І. М. Лазепко та ін.] ; за наук. ред. М. І. Савлука ; [редкол.: М. І. Діба (голова), І. Б. Івасів, А. М. Мороз та ін.] ; М-во освіти і науки, молоді та спорту

України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – 6-те вид., переробл. і доповн. – К. : КНЕУ, 2011. – 590 с.

2. Дзюблюк О. В. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності: монографія / О. В. Дзюблюк, В. В. Корнєєв, В. І. Міщенко та ін. ; за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль : ФОП Осадца Ю.В., 2017. – 298 с.

3. Є.В. Крикавський, О.М. Толстой. Концепція організації готівково- обігу в Україні. Lviv Polytechnic National University Institutional Repository. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/34201/1/12_64-69.pdf (дата звернення 10.09.2020).

4. О.Пилипець. Засідання клубу банкірів в національному банку. Новини АРЖК. - URL: <http://www.re-finance.com.ua/?p=886> (дата звернення 10.09.2020).

5. Федець А.В. Удосконалення механізму державного регулювання ринку надання послуг з інкасації коштів та перевезень валютних цінностей в Україні. URL: <http://edu.lvivacademy.com/article/view/186770> (дата звернення 10.09.2020).

6. О.Ткаченко. Підрозділ Нацбанку більше не забезпечуватиме Кіровоградщину готівкою. Перша електронна газета. URL: <https://persha.kr.ua/news/economy/134255-pidrozdil-natsbanku-bilshe-nezabezpechuvatyme-kirovogradshhynu-gotivkoju/> (дата звернення 10.09.2020).

7. Інструкція з організації перевезення валютних цінностей та інкасації коштів в установах банків України. Затв. Постановою Правління НБУ від 03.12.2003 р. № 520. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0033-04#Text> (дата звернення 10.09.2020).

8. Положення про порядок видачі юридичним особам ліцензії на надання банкам послуг з інкасації. Затв. Постановою Правління НБУ від 24.12.2015 р. № 926. Редакція від 18.07.2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0926500-15#n11> (дата звернення 10.09.2020).

9. Заберите деньги: как в Украине работает инкассация. URL: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/zaberite-dengi-kak-v-ukraine-rabotet-inkassacija-323144/> (дата звернення 10.09.2020).

10. Нагорний П.Д. Шлях до змін: трансформація Національного банку України. Вісник ХНУ. 2020. № 3. С. 85-94.

11. Річний звіт 2019 р. Сайт НБУ. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2019.pdf?v=4 (дата звернення 10.09.2020).

12. Про внесення змін до Тарифів на послуги (операції), що надаються (здійснюються) Національним банком України в системі електронних платежів та у сфері розрахунково-касового обслуговування. Постанова правління НБУ від 19.08.2020 р. № 120. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_19082020_120 (дата звернення 10.09.2020).

13. Концепція організації готівкового обігу в Україні. URL: https://bank.gov.ua/ua/file/download?file=Cash_management_strategy_pr_2016-08-08.pdf (дата звернення 10.09.2020).

References.

1. Savluk, M. I. Moroz, A. M. Lazepko, I. M. and others (2011), *Hroshi ta kredyt: pidruchnyk* [Money and credit: a textbook], 6th ed., M-vo osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy, KNEU, Kyiv, Ukraine, P. 590.

2. Dziubliuk, O. V. Kornieiev, V. V. Mishchenko, V. I. and others (2017), *Teoriia i praktyka hroshovoho obihu ta bankivskoi spravy v umovakh hlobalnoi finansovoi nestabilnosti: monohrafiia* [Theory and practice of money circulation and banking in the conditions of global financial instability], FOP Osadtsa Yu.V., Ternopil, Ukraine, P. 298.

3. Krykavskiyi, Ye.V. and Tolstoi, O.M. "The concept of organization of cash circulation in Ukraine", Lviv Polytechnic National University Institutional Repository, available at: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/34201/1/12_64-69.pdf (Accessed 10 Sept 2020).

4. Pylypets, O. "Meeting of the bankers' club in the national bank", *Novyny ARZhK*, [Online], available at: <http://www.re-finance.com.ua/?p=886> (Accessed 10 Sept 2020).

5. Fedets, A.V. "Improving the mechanism of state regulation of the market for the provision of services for the collection of funds and transportation of currency values in Ukraine", [Online], available at: <http://edu.lvivacademy.com/article/view/186770> (Accessed 10 Sept 2020).

6. Tkachenko, O. "The branch of the National Bank will no longer provide Kirovohrad region with cash", *Persha elektronna hazeta*, [Online], available at: <https://persha.kr.ua/news/economy/134255-pidrozdil-natsbanku-bilshe-nezabezpechuvatyme-kirovogradshhynu-gotivkoju/> (Accessed 10 Sept 2020).

7. National Bank of Ukraine (2003), Resolution of the Board of the NBU "Instruction on the organization of transportation of currency values and collection of funds in the institutions of banks of Ukraine", [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0033-04#Text> (Accessed 10 Sept 2020).

8. National Bank of Ukraine (2019), Resolution of the Board of the NBU "Regulations on the procedure for issuing licenses to legal entities to provide collection services to banks", [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0926500-15#n11> (Accessed 10 Sept 2020).

9. "Take the money: how cash collection works in Ukraine", [Online], available at: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/zaberite-dengi-kak-v-ukraine-rabotet-inkassacija-323144/> (data zvernennja 10.09.2020).

10. Nahorni, P.D. (2020), "The way to change: transformation of the National Bank of Ukraine", *Visnyk KhNU*, vol. 3, pp. 85-94.
11. National Bank of Ukraine, Annual Report 2019, [Online], available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2019.pdf?v=4 (Accessed 10 Sept 2020).
12. National Bank of Ukraine (2020), Resolution of the Board of the NBU "On Amendments to Tariffs for Services (Transactions) Provided (Performed) by the National Bank of Ukraine in the System of Electronic Payments and in the Sphere of Settlement and Cash Services", [Online], available at: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_19082020_120 (Accessed 10 Sept 2020).
13. National Bank of Ukraine, The concept of organizing cash circulation in Ukraine, [Online], available at: https://bank.gov.ua/ua/file/download?file=Cash_management_strategy_pr_2016-08-08.pdf (Accessed 10 Sept 2020).

Стаття надійшла до редакції 13.12.2020 р.